

O'ZBEKISTONDA QONUNCHILIK PALATASIGA SAYLOV TIZIMI

*Muallif: Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti Agrobiznes va raqamli iqtisodiyot fakulteti yurisprudensiya 2-109 guruh talabasi
Toirov Abdulaziz Istam o'g'li.*

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov tizimini tahlil qiladi. Saylov jarayoni mamlakatning siyosiy hayotida muhim rol o'ynab, fuqarolar ishtirokini ta'minlashga qaratilgan. Maqolada saylovchilar ro'yxati, ovoz berish huquqi, saylov muddatlari va saylov hududlari tizimi haqida batafsil ma'lumotlar keltirilgan. Shuningdek, saylov jarayonining ochiqligi va shaffofligini ta'minlash uchun monitoring va nazorat mexanizmlarining ahamiyati haqida so'z boradi. Ushbu jarayonlar fuqarolar o'rtasida siyosiy faollikni rag'batlantirish va davlat boshqaruviga ishonchni oshirish maqsadida doimiy ravishda islohotlardan o'tkazilmoqda. O'zbekistondagi saylov tizimi, demokratik taraqqiyotga xizmat qilib, fuqarolarni o'z davlatini boshqarishda faol ishtirok etishga undaydi. Maqola, ushbu jarayonning asosiy jihatlarini va O'zbekistonda saylov tizimining o'ziga xos xususiyatlarini yoritadi.

Kalit so'zlar: Saylov tizimi , Fuqarolar ishtiroki , Saylovchilar ro'yxati , Ovoz berish huquqi , Saylov muddatlari , Saylov hududlari, Monitoring , Nazorat , Ochiqlik, Shaffoflik , Demokratik jarayon ,Siyosiy faollik ,Islohotlar .

Аннотация: В данной статье анализируется избирательная система Законодательной палаты Узбекистана. Избирательный процесс играет важную роль в политической жизни страны и направлен на обеспечение участия граждан. В статье приведена подробная информация о списке избирателей, праве голоса, сроках проведения выборов и системе избирательных округов. Они также говорят о важности механизмов мониторинга и контроля для обеспечения открытости и прозрачности избирательного процесса. Эти процессы постоянно реформируются, с целью стимулирования политической активности среди граждан и повышения доверия к государственному управлению. Избирательная система Узбекистана способствует демократическому развитию и поощряет активное участие граждан в управлении государством. В статье освещены основные аспекты данного процесса и особенности избирательной системы в Узбекистане.

Annotation: This article analyzes the electoral system of the Legislative Chamber of Uzbekistan. The electoral process plays an important role in the country's political life and is aimed at ensuring citizen participation. The article provides detailed information on the list of voters, the right to vote, the timing of elections and the system of electoral regions. They also talk about the importance of monitoring and control

mechanisms to ensure the openness and transparency of the electoral process. These processes are constantly being reformed, with the aim of stimulating political activism among citizens and increasing confidence in public administration. Uzbekistan's electoral system promotes democratic development and encourages citizens to participate actively in the government. The article highlights the main aspects of this process and the peculiarities of the electoral system in Uzbekistan.

O'zbekistonda Qonunchilik Palatasiga saylov tizimi demokratik jarayonning muhim qismidir. Ushbu tizim, mamlakatning siyosiy hayotida, fuqarolar ishtirokida va davlat boshqaruvida ahamiyatga ega. Qonunchilik palatasi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining yuqori palatasi bo'lib, unda xalq vakillari qonunlar ishlab chiqadi, ijro etuvchi hokimiyat faoliyatini nazorat qiladi va xalq manfaatlarini himoya qiladi.

O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov jarayoni har bir fuqaroning saylovda ishtirok etish huquqini ta'minlashga asoslangan. Bu jarayonda quyidagi asosiy jihatlar muhim ahamiyatga ega: Saylovchilar ro'yxati O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik holati aktlari davlat registriga asoslangan holda tuziladi. Bu ro'yxat saylovga qatnashadigan barcha fuqaro haqida ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Ro'yxatni tuzish jarayonida, har bir fuqaroning shaxsiy ma'lumotlari, manzili va fuqarolik holati tekshiriladi. Ovoz berish huquqiga ega bo'lish uchun fuqarolar O'zbekiston Respublikasining fuqarosi bo'lishi, 18 yoshga yetishi va saylovchilar ro'yxatida bo'lishi zarur. Saylovda ishtirok etish huquqi O'zbekiston Konstitutsiyasida belgilangan bo'lib, bu demokratik jarayonning asosiy prinsipi hisoblanadi. Qonunchilik palatasi a'zolari, xalq tomonidan saylanadi. Har bir saylov hududidan belgilangan sonlarda deputatlar saylanadi, bu esa hududning vakillik huquqini ta'minlaydi. Saylovchilar, o'z vakillarini tanlash orqali, o'z mintaqalarining manfaatlarini himoya qiluvchi shaxslarni tanlaydilar. Fuqarolar, saylov jarayonida ovoz berish, saylov kampaniyalarida ishtirok etish va o'z fikrlarini ifoda etish imkoniyatiga ega. Bu jarayon, fuqarolar o'rtasida faoliyat va aloqalarni rivojlantirishga yordam beradi. Bu jihatlar, O'zbekistondagi saylov tizimining asosiy xususiyatlarini tashkil etadi va fuqarolar ishtirokining ahamiyatini ta'kidlaydi. Saylovchilar va vakillar o'rtasidagi munosabatlar, mamlakatning siyosiy tizimini yanada mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov muddati va uning qoidalari mamlakatning siyosiy tizimini barqarorlashtirish va demokratik jarayonlarni ta'minlash maqsadida belgilangan. Ushbu jihatlar quyidagilardan iborat: Qonunchilik palatasi a'zolari besh yillik muddatga saylanadi. Bu muddat, saylovchilar uchun ularning vakillarini o'z ishonchiga asoslangan holda tanlash imkonini beradi. Har besh yilda o'tkaziladigan saylovlar, fuqarolarni o'z ovozlari orqali davlat boshqaruvida ishtirok etish imkonini beradi va mamlakatning siyosiy barqarorligini ta'minlaydi. Saylovlarning muntazam ravishda o'tkazilishi, fuqarolarning o'z vakillarini

yangilash va yangi siyosiy kuchlarni sinovdan o'tkazish imkoniyatini yaratadi. Bu jarayon, saylovchilar uchun siyosiy partiyalar va ularning dasturlarini baholashga yordam beradi, shuningdek, davlat organlarining ish faoliyatini nazorat qilish imkonini beradi. Saylovlar aniq belgilangan sanalarda, qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi. Bu, saylov jarayonining shaffofligini va rejalashtirilgan tartibda o'tkazilishini ta'minlaydi. Odatda, saylovlardan oldin tayyorgarlik jarayonlari, saylov kampaniyalari va ovoz berish uchun zarur bo'lgan barcha shart-sharoitlar belgilangan tartibda amalga oshiriladi. Saylov natijalari qonuniy ravishda e'lon qilinadi va saylov jarayonining ochiqligini ta'minlash uchun, nazorat organlari va kuzatuvchilar ishtirokida baholanadi. Saylov natijalari bilan bog'liq har qanday shikoyatlar va munozaralar, qonunchilikka muvofiq hal qilinadi.

Ushbu jihatlar, O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov tizimining asosiy xususiyatlarini tashkil etadi va fuqarolar ishtirokini rag'batlantirishga yordam beradi. Saylov muddatlari va muntazamligi, mamlakatning siyosiy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov jarayoni saylov hududlari tizimiga asoslangan. Bu tizim, saylovchilarning vakillik huquqlarini ta'minlash va mamlakatdagi turli mintaqalar manfaatlarini hisobga olish uchun muhim ahamiyatga ega. Quyida saylov hududlari bilan bog'liq asosiy jihatlar keltirilgan: O'zbekistonda mamlakat turli hududlarga bo'lingan bo'lib, har bir hudud o'z saylov okrugiga ega. Saylov okruglari, mahalliy aholini vakillik qilish maqsadida tashkil etiladi. Har bir okrugda belgilangan sonlarda deputatlar saylanadi. Bu jarayon, aholi soni, geografik joylashuv va boshqa demografik omillarga asoslanadi. Saylov hududlari o'rtasida vakillik tengligini ta'minlash uchun har bir okrugdan saylanadigan deputatlar soni aholi soniga ko'ra taqsimlanadi. Bu, saylovchilarning ovozlarning adolatli hisoblanishini ta'minlaydi. Saylov tizimi, har bir fuqaroning ovozi bir xil qiymatga ega bo'lishini ta'minlash maqsadida ishlab chiqilgan. Saylov hududlari, har bir mintaqada yashovchi aholi manfaatlarini hisobga olgan holda tashkil etiladi. Bu, mintaqaviy muammolarni va ehtiyojlarni yaxshiroq tushunish va hal qilish imkonini beradi. Har bir deputat o'z hududidagi muammolarni hal qilishga va aholi manfaatlarini himoya qilishga mas'uldir. Saylov jarayonida, har bir saylov hududi uchun alohida saylov komissiyalari tuziladi. Ushbu komissiyalar saylov jarayonini boshqaradi, saylovchilarni ro'yxatdan o'tkazadi va saylov natijalarini hisoblaydi. Saylov jarayoni ochiq va oshkora o'tishi uchun kuzatuvchilar, jumladan, mahalliy va xalqaro tashkilotlar jalb etiladi. Ushbu jihatlar O'zbekistonda saylov hududlarining ahamiyatini ko'rsatadi. Saylov hududlari, mamlakatda demokratik jarayonlarni rivojlantirish va fuqarolar ishtirokini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov jarayoni aniq tartib va qoidalar asosida amalga oshiriladi. Ushbu jarayonning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat: Saylov jarayoni ochiqlik va oshkoralik tamoyillariga asoslangan. Bu saylovchilar va kuzatuvchilar uchun saylov

jarayonining barcha bosqichlarini yaqindan kuzatish imkonini beradi. Saylovlarni tashkil etuvchi komissiyalar, jarayonning har bir bosqichida axborot berish va natijalarni e'lon qilishni ta'minlaydi. Saylov jarayoni davomida saylov komissiyalari muhim rol o'ynaydi. Ular saylovchilarni ro'yxatdan o'tkazish, saylov jarayonini tashkil etish, ovoz berishni amalga oshirish va natijalarni hisoblash bilan shug'ullanadi. Har bir saylov hududida saylov komissiyalari tuziladi, shuningdek, Markaziy saylov komissiyasi umumiy nazoratni ta'minlaydi. Saylovchilar saylov kuni belgilangan joylarda ovoz berish uchun keladilar. Ovoz berish jarayoni shaffof bo'lishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratiladi. Ovoz berish uchun saylovchilar shaxsiy hujjatlarini (pasport yoki boshqa identifikatsiya hujjatlari) taqdim etishlari kerak. Ovoz berish tugagach, saylov komissiyalari ovozlarni hisoblaydi. Ovoz berish natijalari barcha kuzatuvchilar va saylovchilar uchun ochiq ravishda e'lon qilinadi. Agar saylov natijalariga nisbatan shikoyatlar yoki muammolar bo'lsa, ularni qonunchilikka muvofiq hal qilish uchun belgilangan tartibda ko'rib chiqiladi. Saylov jarayonida mahalliy va xalqaro kuzatuvchilar ishtirok etishi mumkin. Ular saylovning adolatli va ochiq o'tkazilishini ta'minlashda yordam beradi. Kuzatuvchilar, saylov jarayoni davomida o'z fikrlarini bildirish va hisobot tayyorlash imkoniyatiga ega. Ushbu jihatlar, O'zbekistondagi saylov jarayonining qanday tashkil etilganini va demokratik tamoyillarni amalga oshirishda qanday rol o'ynashini ko'rsatadi. Saylov jarayonining ochiqligi va adolatliligi, fuqarolar ishtirokini rag'batlantiradi va davlat boshqaruviga bo'lgan ishonchni oshiradi. O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov jarayoni muntazam ravishda monitoring va nazorat qilish mexanizmlari orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon saylovlarning adolatli va ochiq o'tkazilishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu jarayonning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat: Saylov jarayonini boshqarish va nazorat qilish uchun mahalliy saylov komissiyalari va Markaziy saylov komissiyasi tashkil etilgan. Ular saylov jarayonining barcha bosqichlarida ishtirok etadi va nazorat qiladi. Komissiyalar saylovchilarni ro'yxatdan o'tkazish, ovoz berish jarayonini tashkil etish va natijalarni hisoblashda shaffoflikni ta'minlaydi. Mahalliy va xalqaro kuzatuvchilar saylov jarayonini kuzatish va baholash imkoniyatiga ega. Ular saylovlarning ochiqligini va adolatli o'tkazilishini nazorat qilishda muhim rol o'ynaydi. Kuzatuvchilar saylov jarayonining har bir bosqichida ishtirok etadi va o'z hisobotlarini tayyorlaydi, bu esa jarayonning shaffofligini oshiradi. Ovoz berish jarayoni davomida nazorat qilish mexanizmlari joriy etilgan. Masalan, saylovchilar ovoz berish joylarida to'planganida, nazorat qilish va tartibni saqlash uchun mas'ul shaxslar tayinlanadi. Ovozlarni hisoblash jarayoni ham kuzatiladi, bu saylov natijalarining adolatli hisoblanishini ta'minlaydi. Saylov jarayonida muammolar yoki noxush holatlar yuzaga kelsa, saylovchilar shikoyat qilish huquqiga ega. Ushbu shikoyatlar qonuniy ravishda ko'rib chiqiladi va zarur choralar ko'riladi. Nazorat organlari, shikoyatlarni tez va samarali hal qilish maqsadida alohida ish olib boradi. Saylov jarayonida olingan

natijalar va kuzatuvchilar hisobotlari ochiq e'lon qilinadi. Bu, saylov jarayonining shaffofligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik jamiyati tashkilotlari ham saylov jarayonini monitoring qilishda faol qatnashadi va o'z tavsiyalarini bildiradi. Ushbu jihatlar O'zbekistonda saylov jarayonining monitoring va nazorat qilish mexanizmlarining ahamiyatini ko'rsatadi. Bu mexanizmlar, saylovlarning adolatli va ochiq o'tkazilishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi va fuqarolar ishtirokini rag'batlantiradi.

Xulosa:

O'zbekistonda qonunchilik palatasiga saylov tizimi, mamlakatning siyosiy hayoti va fuqarolar ishtirokining muhim bir qismidir. Saylov jarayonining ochiqligi, adolatliligi va fuqarolar ishtirokini ta'minlash maqsadida, doimiy ravishda islohotlar o'tkazilmoqda. Bu, O'zbekistonning demokratik taraqqiyotiga xizmat qiladi va fuqarolarni o'z davlatini boshqarishda faol ishtirok etishga undaydi.

Foidalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi "Saylov to'g'risida"gi qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining rasmiy sayti..
4. Mahalliy va xalqaro kuzatuvchilar hisobotlari.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Oliy Majlisi tomonidan chiqarilgan qaror va farmonlar.
6. O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi ma'lumotlari.
7. Turli siyosiy partiyalarning saylov dasturlari va strategiyalari haqidagi materiallar.